

کنوانسیونهای 19 مارس 1931
ژنو
در مورد
چک

قرارداد اول
کنوانسیون راجع به قانون
متحدالشکل در خصوص چک ژنو - 19
مارس 1931

مقدمه

مقررات الحاق دولتها

ماده اول

طرفهای معظم متعاهد تعهد می‌کنند که قانون متحدالشکل مذکور در ضمیمه اول کنوانسیون حاضر را در سرزمینهای خود به صورت یکی از متون، به زبان اصلی یا به زبان ملی، اعمال نمایند. این تعهد، عنداللزوم، موکول به ملاحظه رزروهائی است که هر طرف معظم متعاهد می‌باید، در این صورت، هنگام تصویب این قراردادها یا الحاق بدان اعلام نماید. این رزروها باید از میان موارد مندرج در ضمیمه دوم این کنوانسیون انتخاب شود.

معدلك، در خصوص رزروهای منعكس در مواد 9، 22، 27 و 30 همین ضمیمه دوم، می توان پس از تصویب و یا الحاق اقدام نمود، مشروط برآنکه رزروهای موردنظر ضمن اطلاعیه ای به دبیرکل جامعه ملل اعلام شود و دبیرکل نیز فوراً متن آن را به اطلاع اعضای جامعه ملل و دول غیرعضو که به نام آنها کنانسیون حاضر تصویب شده یا الحاق بدان تحقق یافته است، خواهد رساند. این رزروها پیش از انقضای نودمین روز دریافت اطلاعاته فوق توسط دبیرکل فاقد آثار حقوقی است.

هر یک از طرفهای معظم متعاهد می‌تواند، هنگام ضرورت، رزروهای مورد پیش بینی در مواد 17 و 28 ضمیمه دوم را پس از تصویب یا الحاق به مورد اجرا گذارد. در این صورت، دولت مزبور مستقیماً و فوراً می‌باید مراتب را به کلیه طرفهای دیگر و دبیرکل جامعه ملل اطلاع دهد. ابلاغ این رزروها دو روز پس از دریافت ابلاغیه توسط طرفهای معظم متعاهد، مؤثر خواهد بود.

ماده دوم

در سرزمینهای هر یک از طرفهای معظم متعهد، قانون متحدالشکل نسبت به چکهای صادره پیش از لازم الاجراء شدن کنوانسیون حاضر قابل اعمال نخواهد بود.

ماده سوم

این کنوانسیون که متن فرانسوی و انگلیسی آن از اعتبار واحد برخوردار است، تاریخ امروز [19 مارس 1931] را دارد.

این کنوانسیون از این پس می تواند تا 15 ژوئیه 1931 از سوی اعضای جامعه ملل و دول فیر عضو امضاء گردد.

ماده چهارم

الحاق به این کنوانسیون می باید از طریق تصویب دولتها باشد.

اسناد حاکی از تصویب باید تا اول سپتامبر 1933 نزد دبیر کل جامعه ملل تودیع گردد. مشارالیه نیز فوراً وصول آن را به کلیه اعضای جامعه ملل یا دول غیر عضوی که از طرف آنها این کنوانسیون امضاء یا الحاق به آن تحقق یافته است، ابلاغ خواهد نمود.

ماده پنجم

از تاریخ 15 ژوئیه 1931 هر یک از اعضای جامعه ملل با دول غیر عضو می توانند به این کنوانسیون ملحق شوند. موضوع الحاق باید به دبیر کل جامعه ملل ابلاغ و ابلاغیه مذکور باید به آرشیو دبیرخانه جامعه ملل تودیع گردد. دبیر کل، موضوع تودیع را به کلیه اعضای جامعه ملل و دول غیر عضو که به نام آنها این کنوانسیون امضاء شده یا الحاق به آن تحقق یافته است، فوراً ابلاغ خواهد کرد.

ماده ششم

این کنوانسیون پس از تصویب یا الحاق از سوی هفت عضو جامعه ملل یا دول فیر عضو، که مشتمل بر سه عضو دائم جامعه در شورا باشند، لازم الاجراء خواهد گردید.

تاریخ لازم الاجراء شدن، نودمین روز پس از وصول هفتمین تصویب یا الحاقیه موضوع بند اول این ماده، توسط دبیر کل جامعه ملل خواهد بود.

دبیر کل جامعه ملل هنگام ارسال ابلاغیه های موضوع مواد 4 و 5، مخصوصاً وصول تصویبات یا الحاق مذکور در بند اول این ماده را اعلام خواهد نمود.

ماده هفتم

هر گونه تصویب یا الحاقی که بعد از لازم الاجراء شدن کنوانسیون به موجب ماده 6 صورت گیرد، نود روز پس از وصول توسط دبیر کل جامعه ملل، مؤثر خواهد بود.

ماده هشتم

به استثنای موارد اضطراری، این کنوانسیون تا دو سال از تاریخ لازم الاجراء شدن آن توسط اعضای جامعه ملل یا دول غیر عضو، غیر قابل رجوع است. رجوع مزبور نود روز پس از وصول اطلاعیه ارسالی جهت دبیرکل عملی خواهد شد.

کلیدیه موارد رجوع باید توسط دبیرکل جامعه ملل فوراً به کلیدیه طرف های معظم متعاهد دیگر ابلاغ شود.

در صورت اضطرار، طرف معظم متعاهدی که حق رجوع را اعمال میکند، می باید مستقیماً و فوراً آن را به اطلاع کلیدیه

طرف‌های معظم متعهد دیگر برساند، و آثار حقوقی رجوع پس از دو روز از تاریخ دریافت آن اطلاع‌نامه توسط همان طرف‌های معظم ایجاد خواهد شد. طرف معظم متعهدی که در این شرایط رجوع کی کند باید دبیر کل جامعه ملل را نیز از تصمیم خود آگاه سازد.

هر رجوع تنها نسبت به طرف معظم متعهدی که به نام او رجوع صورت پذیرفته است واجد آثار حقوقی خواهد بود.

ماده نهم

هر عضو جامعه ملل و هد دولت غیر مشمول کنوانسیون می‌تواند پس از چهارسال ازتاریخ لازم‌الاجراء شدن کنوانسیون، تقاضای تجدید نظر خود را در مورد بعضی یا تمام مقررات کنوانسیون به دبیرکل جامعه ملل تسلیم نماید.

چنانچه پس از یک سال از تاریخ ارسالتقاضای فوق برای دیگر اعضای جامعه ملل یا دول غیرعضو که کنوانسیون در آن زمان نسبت به آنها لازم‌الاجراء است، حداقل شش دولت از تقاضای مزبور

حمایت کنند، شورای جامعه ملل در مورد لزوم تشکیل جلسه به منظور بحث در خصوص موضوع فوق، اتخاذ تصمیم خواهد نمود.

ماده دهم

طرفهای معظم متعهد در زمان امضاء، تصویب یا الحاق می‌توانند اعلام نمایند که با قبول این کنوانسیون، هیچ‌گونه تعهدی را در قبال تمام یا بعضی از مستعمرات، تحت‌الحمایه‌ها یا اراضی تحت حاکمیت یا تحت قیمومت خود برعهده نخواهند گرفت. در این صورت، سرزمینهای مذکور در چنین اعلامیه‌ای از شمول مفاد کنوانسیون حاضر مستثنی خواهند بود.

طرفهای معظم متعهد بعداً می‌توانند، در هر زمان، مراتب تمایل خود را به اجرای این کنوانسیون در تمام یا بعضی از سرزمینهای مذکور در اعلامیه مندرج در بند فوق به دبیرکل جامعه ملل اطلاع دهند. در این حالت، نود روز پس از دریافت اعلامیه توسط دبیرکل جامعه ملل، این کنوانسیون در کلیه سرزمینهای مندرج در اطلاعیه قابل اجرا خواهد بود.

آنها همچنین حق رجوع از این کنوانسیون را از جانب تمام یا بعضی از مستعمرات، تحت‌الحمایه‌ها یا اراضی تحت حاکمیت یا قیمومت خود بر طبق شرایط مندرج در ماده 8 برای خود محفوظ می‌دارند.

ماده یازدهم

به محض لازم الاجراء شدن، این کنوانسیون، توسط دبیرکل جامعه ملل به ثبت خواهد رسید.

ضمیمه اول

قانون متحدالشکل راجع به چک

بخش یکم: در تنظیم و شکل ظاهری چک

ماده 1

چک باید متضمن موارد زیر باشد:

1. واژه «چک»، مندرج در متن سند به همان زیان بکار گرفته شده در متن آن؛
2. دستور بدون قید و شرط پرداخت مبلغی معین؛

3. نام شخصی که باید وجه چک را بپردازا (محلّ علیه)؛
4. ذکر محل پرداخت؛
5. ذکر تاریخ و محل تنظیم چک؛
6. امضای صادرکننده چک (صادرکننده).

ماده 2

سندی که فاقد یکی از شرایط مذکور در ماده قبل باشد، اعتبار قانونی چک را ندارد، به استثنای موارد ذیل:

در صورت عدم تصریح، محل مندرج در مقابل نام محلّ علیه، مکان تأدیه فرض می شود. اگر چند محل مقابل نام محلّ علیه درج شده باشد، چک در اولین محل مذکور قابل پرداخت است.

در صورت عدم ذکر این موارد یا هر قرینه دیگر، چک در مرکز اصلی محلّ علیه قابل پرداخت است. چکی که در آن، محل صدور، مشخص نباشد مکان مذکور در مقابل نام صادرکننده، محل تنظیم آن محسوب می شود.

ماده 3

چک برعهده بانکی صادر می شود که صادرکننده در آن، محل (موجودی) دارد و مطابق قراردادی صریح یا ضمنی، محق در استفاده از مبالغ آن بوسیله چک می باشد. معذک، در صورت عدم رعایت این مقررات، اعتبار سند به عنوان چک سلب نمی گردد.

ماده 4

در چک اخذ قبولی موضوعیت ندارد. انعکاس قبولی در روی چک کان لم یکن است.

ماده 5

چک می تواند به نفع اشخاص زیر قابل پرداخت باشد:

- شخص معین، با شرط صریح «به حواله کرد» یا بدون آن، یا
- شخص معین، با شرط «بدون حواله کرد» و یا الفاظ مشابه آن، یا
- حامل.

چک به نفع شخص معین با درج «یا به حامل» و یا الفاظ مشابه آن، چک در وجه حامل محسوب می گردد.

چک بدون ذکر نام ذینفع، در وجه حامل تلقی می شود.

ماده 6

ممکن است چک در وجه خود صادرکننده باشد.

ممکن است چک در وجه شخص ثالث کشیده شود.

چک نمی تواند به عهده خود صادرکننده کشیده شود، مگر اینکه از طرف یک مؤسسه به عهده مؤسسه دیگر متعلق به همان صادرکننده، صادر شود.

ماده 7

شرط بهره مندرج در چک کان لم یکن تلقی می شود.

ماده 8

چک در محل اقامت شخص ثالث یا در محلی که اقامتگاه محال علیه واقع است یا در محل دیگر قابل پرداخت است، مشروط بر اینکه شخص ثالث بانک باشد.

ماده 9

در صورت اختلاف بین مبلغ چکی که با تمام حروف و اعداد نوشته شده، مبلغ با حروف وجه قابل پرداخت است. در صورتی که مبلغ چک بیش از یک بار تحریر شده، خواه با تمام حروف باشد خواه با اعداد، و بین آنها اختلاف باشد، مبلغ کمتر قابل پرداخت است.

ماده 10

در صورتی که چک به امضای اشخاصی باشد که فاقد اهلیت جهت پذیرش تعهد از طریق چک هستند، یا چک متضمن امضاهای مجعول یا امضای اشخاص موهوم و یا امضاهایی باشد که بنا به دلایل دیگری نتوان امضاکننده یا کسانی را که به نمایندگی از طرف آنان چک امضاء شده است متعهد نمود، مسئولیت سایر اشخاص امضاکننده چک به قوت خود باقی است.

ماده 11

هر کس بدون داشتن هیچگونه اختیار، چکی را به عنوان نماینده شخصی امضا نماید، به عنوان طرف چک مسئول است و اگر وجه آن را پرداخت کند دارای حقوق همان

شخصی است که از جانب او مدعی نمایندگی بوده است. همین قاعده در مورد نماینده‌ای که از حدود اختیارات خود تجاوز کرده، جاری است.

ماده 12

صادرکننده چک ضامن پرداخت آن است و هر شرطی که صادرکننده را بری الذمه نماید، کان لم یکن تلقی می‌شود.

ماده 13

هرگاه متن چکی که هنگام صدور ناقض بوده است، به نحوی خلاف توافق قبلی طرفین کامل شود، عدم رعایت چنین توافقی علیه دارنده سند قابل استناد نیست، مگر اینکه شخص اخیر چک را با سوءنیت تحصیل کرده و یا در به دست آوردن آن مرتکب تقصیر فاحش شده باشد.

بخش دوم: در انتقال

ماده 14

چک در وجه شخص معین با قید صریح «به حواله کرد» یا بدون آن، به وسیله ظهنویسی قابل انتقال است.

چک در وجه شخص معین با قید صریح «بدون حواله کرد» با عبارتی نظیر آن، تنها به صورت انتقال ساده و با آثار مترتب بر آن قابل واگذاری به غیر می‌باشد.

چک ممکن است به نفع صادرکننده یا هر طرف دیگر در سند ظهنویسی گردد. این اشخاص نیز مجاز به ظهنویسی مجدد خواهند بود.

ماده 15

ظهنویسی باید بدون قید و شرط باشد، هر شرطی که پشت‌نویسی را مقید نماید، کان لم یکن است.

ظهنویسی جزئی باطل و بلا اثر است.

ظهنویسی محال علیه نیز باطل است.

ظهنویسی «در وجه حامل» در حکم

ظهنویسی سفید خواهد بود.

ظهنویسی به نفع محال علیه اعتبار

رسید را دارد، مگر در موردی که محال

علیه دارای چندین مؤسسه بوده و

ظهرنویسی به نفع مؤسسه دیگری، غیر از مؤسسه ای که چک روی آن کشیده شده است، به عمل آمده باشد.

ماده 16

ظهرنویسی باید روی چک یا برگه منضم به آن نوشته شود و به امضای ظهرنویس برسد.

در ظهرنویسی ممکن است ذینفع مشخص نشده یا فقط دارای امضای ظهرنویس باشد (ظهرنویسی سفید). در صورت اخیر، ظهرنویسی زمانی معتبر است که در پشت چک یا روی برگه ضمیمه آن منعکس شود.

ماده 17

ظهرنویسی سبب انتقال کلیه حقوق ناشی از چک می‌گردد.

اگر ظهرنویسی به نحو سفید امضاء باشد، دارنده سند می‌تواند:

1. قسمت پرنشده را با نام خود یا با نام شخص دیگری تکمیل نماید؛
2. سند را مجدداً به صورت سفید یا در وجه شخص معینی ظهرنویسی کند؛

3. بدون تکمیل قسمت خالی و بدون
ظهرنویسی آن، چک را به شخص ثالثی
انتقال دهد.

ماده 18

در صورت عدم وجود شرط خلاف، ظهرنویس
ضامن پرداخت وجه است.
ظهرنویس می تواند ظهرنویسی بعدی را
نهی کند. در این صورت، ظهرنویس هیچگونه
تعهدی نسبت به اشخاصی که سند با
ظهرنویسی به آنها منتقل می گردد،
نخواهد داشت.

ماده 19

دارنده چک قابل ظهرنویسی دارنده
قانونی آن محسوب می شود مشروط بر اینکه
حقوق خود بر سند را از طریق تسلسل
مستمر ظهرنویسیها اثبات نماید، و لو
اینکه آخرین ظهرنویسی، ظهرنویسی سفید
باشد. در این خصوص، پشت نویسیهای ابطال
شده کان لم یکن تلقی می گردد. در موردی
که متعاقب ظهرنویسی سفید، ظهرنویسی
دیگری صورت پذیرد، صاحب امضاء در این

ظهرنویسی، دارنده چک توسط ظهرنویسی سفید محسوب خواهد شد.

ماده 20

ظهرنویسی در چک در وجه حامل موجب مسئولیت ظهرنویس وفق مقررات حاکم برحق رجوع می‌شود؛ اما این ظهرنویسی، سند را به صورت چک در وجه شخص معین درنخواهد آورد.

ماده 21

هرگاه، به هر علت، چک از ید دارنده آن خارج گردد، دارنده بعدی آن (خواه چک در وجه حامل باشد، خواه چک قابل ظهرنویسی که دارنده، حقوق را برآن به طریق مذکور در ماده 19 ثابت نماید) ملزم به بازگردانیدن آن نیست، مگر اینکه چک را با سوءنیت تحصیل کرده و یا اینکه در به دست آوردن آن مرتکب تقصیری فاحش شده باشد.

ماده 22

امضاکنندگان چک که علیه آنها طرح دعوی شده است نمی‌توانند در مقابل

دارنده چک به روا بط خصوصی خود با صادرکننده یا با دارندگان قبلی سند استناد کنند، مگر آنکه دارنده هنگام دریافت چک عالمیاً به زیان بدهکار عمل کرده باشد.

ماده 23

هنگامی که ظهرویی متضمن عبارات «ارزش در وصولی»، «برای وصولی»، «توسط عاملیت»، یا هر عبارت دیگر که حاکی از وجود نمایندگی ساده است، باشد، دارنده می تواند تمام حقوق ناشی از چک را اعمال نماید، اما در ظهرویی آن تنها می تواند به عنوان نماینده عمل کند.

در این صورت، اشخاص ضامن می توانند فقط همان ایرادهایی را که علیه ظهرویس قابل طرح است، علیه دارنده عنوان نمایند.

نمایندگی بر اثر ظهرویی به عنوان عاملیت، با فوت اصیل یا حدوث عدم اهلیت قانونی او، زایل نمی گردد.

ماده 24

ظهنرویسی بعد از تنظیم اعتراضنامه (پروتست) یا گواهی معادل آن، یا پس از اتمام مهلت ارائه چک به بانک، تنها در حد یک انتقال ساده طلب مؤثر است. در صورت عدم اثبات خلاف، ظهنرویسی بدون تاریخ، ظهنرویسی قبل از تنظیم اعتراضنامه (پروتست) یا گواهیهای معادل آن یا پیش از اتمام مهلت مذکور در بند قبلی محسوب می‌شود.

بخش سوم: در ضمانت

ماده 25

ممکن است پرداخت تمام یا قسمتی از مبلغ چک ضمانت شود. این ضمانت ممکن است توسط شخص ثالثی بغیر از محالاً علیه، یا یکی از امضاکنندگان چک به عمل آید.

ماده 26

ضمانت در روی چک و یا در برگ ضمیمه داده می‌شود. ضمانت با عبارت «جهت تضمین» و یا نظیر آن بیان و توسط ضامن امضا می‌شود.

جز در مورد امضای صادرکننده، ضمانت صرفاً با امضای ضامن در «روی» چک تحقق یافته تلقی می‌گردد.

ضامن باید مشخص نماید که ضمانت برای چه شخصی به عمل می‌آید. در صورت عدم ذکر، فرض براین است که تضمین به نفع صادرکننده داده شده است.

ماده 27

مسئولیت ضامن به همان اندازه مضمون^۱ عنه خواهد بود.

مسئولیت ضامن همواره اعتبار دارد ولو اینکه تعهد موضوع تضمین او به هر دلیل، بغیر از ایراد ظاهری سند، ساقط شده باشد.

ضامن با پرداخت مبلغ چک کلیه حقوق ناشی از سند را در مقابل مضمون^۱ عنه و در برابر اشخاص که نسبت به شخص اخیر در چک مسئولیت دارند، دارا خواهد گردید.

بخش چهارم: در ارائه و پرداخت

ماده 28

چک به رؤیت قابل پرداخت است و شرط خلاف، بلااعتبار می‌باشد.
چکی که پیش از روز مذکور در آن جهت پرداخت به بانک ارائه شده است، در روز ارائه قابل پرداخت می‌باشد.

ماده 29

چک قابل پرداخت در کشور محل صدور، باید ظرف هشت روز جهت پرداخت ارائه گردد.

چک صادر در کشوری غیر از کشوری که در آن قابل پرداخت می‌باشد، باید ظرف بیست یا هفتاد روز، بسته به اینکه محل صدور و محل پرداخت هر دو در یک قاره یا یکی از آنها در قاره دیگری از جهان واقع شده است، ارائه گردد.

در این مورد، چکهای صادره در یک کشور اروپائی و قابل پرداخت در یک کشور ساحلی مدیترانه یا برعکس، به عنوان چکهای صادره و قابل پرداخت در یک قاره محسوب می‌شوند.

مبدأ مهلت‌های فوق، در روز مذکور در چک به عنوان تاریخ صدور می‌باشد.

ماده 30

وقتی که محل صدور و پرداخت چک دارای تقویمهای متفاوت باشد، زمان صدور چک، همان روز تقویم محل پرداخت خواهد بود.

ماده 31

تسلیم چک به اتاق پایای به منزله ارائه آن جهت پرداخت می‌باشد.

ماده 32

الغای چک، تنها پس از اتمام مهلت ارائه، واجد آثار حقوقی است. اگر چک مبلغی نشده باشد، محالاً علیه می‌تواند، حتی پس از انقضای مهلت، وجه آن را تأدیه نماید.

ماده 33

فوت یا محجور شدن صادرکننده چک پس از صدور آن، به هیچوجه در چک تأثیر نخواهد داشت.

ماده 34

محالاً علیه هنگام پرداخت چک می‌تواند تقاضا کند سند با قید «رسید» به وی تسلیم گردد.

دارنده نمی تواند پرداخت قسمتی از مبلغ چک را رد کند. در صورت تأدیه قسمتی از وجه چک، محالاً علیه می تواند درج این پرداخت را در روی سند همراه با اخذ رسید تقاضا نماید.

ماده 35

محالاً علیه که وجه یک چک قابل ظهرنویسی را تأدیه می کند ملزم است صحت ایادی ظهرنویسی را رسیدگی نماید و نه صحت امضای ایشان را.

ماده 36

در صورتی که چک صادره قابل تأدیه به پولی غیر از وجه رایج محل پرداخت باشد، مبلغ قابل پرداخت می تواند در مهلت ارائه چک به وجه رایج همین کشور به نرخ روز تأدیه، پرداخت گردد. اگر وجه چک به محض تسلیم تأدیه نشده باشد، دارنده می تواند به انتخاب خود خواستار شود که مبلغ سند به پول رایج آن کشور بر پایه نرخ روز ارائه یا روز تأدیه پرداخت گردد.

ارزش پول خارجی براساس عرف و عادت محل تأدییه تعیین می‌شود. معه‌ذا، صادرکننده چک می‌تواند شرط نماید که مبلغ قابل پرداخت باید به نرخ مصرح در چک مورد محاسبه قرار گیرد.

این قواعد در صورت تصریح صادرکننده به اینکه پرداخت باید به پول رایج معینی صورت پذیرد، جاری نمی‌گردد (شرط پرداخت مؤثر با پول خارجی).

در موردی که وجه چک به واحد پولی تحریر شده است که علی‌رغم داشتن یک عنوان ارزش آنها در محل صدور و محل پرداخت تفاوت می‌کند، پول کشور محل پرداخت ملاک خواهد بود.

بخش پنجم: در چک بسته و چک واربز به حساب

ماده 37

صادرکننده یا دارنده چک می‌توانند، با توجه به آثار مذکور در ماده بعد، چک را «بسته» نمایند.

بستن چک با کشیدن دو خط موازی در «روی» چک محقق می‌شود. بستن ممکن است عمومی و یا اختصاصی باشد.

بستن عمومی است اگر فقط شامل دو خط مزبور بوده و یا بین خطوط واژه «بانک» یا نظیر آن درج شده باشد؛ بستن اختصاصی است در صورتی که نام یک بانک میان دو خط [موازی] منعکس گردد.

بستن عمومی قابل تبدیل به بستن اختصاصی است، ولی بستن اختصاصی نمی‌تواند به صورت بستن عمومی دآید.

دست خوردگی روی خطوط موازی یا نام بانک تعیین شده نادیده گرفته خواهد شد.

ماده 38

محلّ علیه فقط می‌تواند چک بسته به نحو عمومی را به نفع یک بانک یا مشتری خود کارسازی نماید.

چک بسته به نحو اختصاصی را محلّ علیه تنها ممکن است به نفع بانک معین شده، یا اگر این بانک محلّ علیه می‌باشد، به نفع مشتری خود پرداخت کند. با وجود این، بانک معین شده می‌تواند جهت وصول وجه چک به بانک دیگر رجوع نماید.

بانک فقط ممکن است چک بسته را از یکی از مشتریان خود یا از بانک دیگر تحصیل کند و نمی‌تواند وجه چنین چکی را به حساب اشخاص دیگری بغیر از اشخاص مذکور وصول نماید.

محالً علیه فقط می‌تواند چک دارای چندین خط موازی تنظیم شده به نحو اختصاصی را، در صورت وجود دو فقره خطوط موازی که یکی از آن‌دو به منظور وصول از طریق اتاق پایاپای باشد، پرداخت کند. محالً علیه یا بانکی که مقررات فوق را رعایت نمی‌کند، مسئول جبران خسارت تا معادل مبلغ اسمی چک خواهد بود.

ماده 39

صادرکننده و یا دارنده چک می‌تواند پرداخت نقدی آن را با درج عبارت «واریز به حساب» یا نظیر آن منع نمایند. این عبارت باید با کلمات متن چک به طور متقاطع درج شود.

در صورت اخیر، محالً علیه فقط می‌تواند وجه چک را از طریق تصفیه دفتری تأدیه نماید (اعتبار به حساب، انتقال

وجوه از حسابی به حساب دیگر یا تهاتر).
تصفیه دفتری به منزله پرداخت است.
دست خوردگی در عبارت «واریز به حساب» کان لم یکن تلقی می‌گردد.
محالٌ علیهی که مقررات فوق را رعایت نمی‌کند، مسئول جبران خسارت تا معادل مبلغ اسمی چک شناخته می‌شود.

بخش ششم: در حق رجوع به جهت عدم تأدیه

ماده 40

در صورتی که وجه چک در هنگام ارائه آن در موعد مقرر پرداخت نگردد و عدم پرداخت مزبور [به یکی از طریق زیر] گواهی شود:

1. از طریق یک سند رسمی (اعتراضنامه)، یا
2. بوسیله اعلامیه محالٌ علیهِ، تحریر شده با تاریخ در روی چک به اضافه ذکر روز ارائه، یا
3. توسط اعلامیه تاریخ دار اتاق پایا پای حاکی از تسلیم چک در مهلت مقرر و عدم پرداخت آن، دارنده چک می

تواند حق رجوع را علیه ظهرنویسان، صادرکننده و سایر مسئولان چک اعمال نماید.

ماده 41

اعتراضنامه گواهی معادل آن باید پیش از انقضای مهلت ارائه چک تنظیم شده باشد.

در صورتی که چک در آخرین روز مهلت ارائه شود، اعتراضنامه یا گواهی معادل آن می‌تواند در اولین روز کاری بعد تنظیم گردد.

ماده 42

دارنده چک باید عدم تأدیه را به ظهرنویس خود یا به صادرکننده ظرف چهار روز غیرتعطیل از تاریخ تنظیم اعتراضنامه یا گواهی معادل آن، و در مورد شرط «بازگشت بدون مخارج» از روز ارائه چک، اطلاع دهد. هر ظهرنویس باید ظرف دو روز غیرتعطیل متعاقب روز دریافت اطلاعنامه، ظهرنویس ماقبل خود را با ذکر نام و نشانی آنهایی که اطلاعنامه‌های

قبلی را برای او ارسال داشته‌اند، آگاه نماید، و این عمل به همین ترتیب ادامه یابد تا به شخص صادرکننده برسد. مدت‌های فوق از تاریخ دریافت اعلان‌ها قبلی شروع می‌شود.

وقتی که مطابق بند فوق اعلان‌ها برای شخصی که چک را امضاء کرده است ارسال شد، همین اطلاع باید در همان محدوده زمانی برای ضامن او نیز فرستاده شود.

در مورد ظهرویی که نشانی خود را ذکر نکرده یا آن را به طور ناخوانا ذکر نموده است، تسلیم اعلان‌ها به ظهرویی قبل از او کفایت می‌کند.

شخص مکلف به دادن اعلان‌ها می‌تواند این عمل را به هر نحوی، حتی به صرف اعاده چک، به انجام برساند.

شخص مزبور باید ثابت کند که اعلان‌ها را ظرف مهلت مقرر ارسال داشته است. پست کردن اعلان‌ها ظرف این مدت، به منزله رعایت مهلت مقرر است.

عدم اطلاع ظرف این مهلت، حقوق شخص را زایل نمی‌کند، اما اگر بر اثر سهلانگاری او ضرر و زیانی وارد شود،

این شخص مسئول جبران خسارات وارده حداکثر تا میزان مبلغ اسمی چک خواهد بود.

ماده 43

صادرکننده، ظهرنویس یا ضامن می تواند توسط شرط «بازگشت بدون مخارج» و «بدون اعتراض»، یا هر عبارت معادل آن که در سند قید و امضاء می شود، دارنده را از تنظیم اعتراضنامه یا گواهی معادل آن، به منظور اعمال حق رجوع معاف نماید.

این شرط، دارنده را از وظیفه ارائه چک ظرف مهلت مقرر یا از ارسال اطلاعنامه معاف نمی دارد. بار اثبات عدم رعایت این مهلت به عهده شخصی است که می خواهد به این ایراد در مقابل دارنده استناد نماید.

اگر این شرط بوسیله صادرکننده تحریر شده باشد، آثار آن متوجه کلیه امضاکنندگان چک می گردد. در صورتی که این شرط توسط یکی از ظهرنویسها یا یک ضامن درج شده باشد، فقط در مورد همان ظهرنویس یا ضامن نافذ است. اگر علی رغم

انعکاس شرط فوق بوسیله صادرکننده، دارنده چک اعتراضنامه یا گواهی معادل دیگری تنظیم نماید، هزینه‌های مربوط به عهده او است. در صورتی که شرط‌کننده ظهرنویس یا ضامن باشد، مخارج اعتراضنامه یا گواهی معادل را، اگر سندی با این ویژگی تحریر شده باشد، می‌توان از تمام امضاکنندگان چک وصول کرد.

ماده 44

اشخاصی که به موجب چک متعهدند، همگی در مقابل دارنده مسئولیت تضامنی دارند.

دارنده حق دارد، بدون الزام به رعایت ترتیب تعهد هر یک از حیث تاریخ، علیه اشخاص فوق مجتمعاً یا منفرداً اقامه دعوی نماید.

همین حق را هر شخص صاحب امضاء هر یک در صورت پرداخت مبلغ آن دارا است. اقامه دعوی علیه یکی از مسئولان چک مانع اقدام علیه دیگران نیست، ولو اینکه تاریخ تعهد آنها مؤخر بر تعهد شخص مورد تعقیب باشد.

ماده 45

دارنده می‌تواند درمراجعه خود به مسئول پرداخت، ارقام زیر را مطالبه و وصول کند:

1. مبلغ تأدیه نشده چک؛
2. بهره از تاریخ ارائه چک به نرخ 6 درصد؛
3. هزینه اعتراضنامه یا گواهی معادل آن و اختاریه‌ها به انضمام سایر هزینه‌ها.

ماده 46

طرفی که وجه چک را پرداخت و آن را تحصیل می‌کند، می‌تواند. ارقام ذیل را از اشخاصی که در مقابل او مسئولیت دارند مطالبه و وصول نماید:

1. کل مبلغ چک پرداختی؛
2. بهره مبلغ مزبور به نرخ 6 درصد از روز تأدیه؛
3. کلیه مخارج متحمل.

ماده 47

هر یک از مسئولان چک که مورد رجوع قرار گرفته یا خواهد گرفت، می تواند درخواست کند که در ازای تأدیه وجه، چک همراه با اعتراضنامه یا گواهی معادل آن و رسید مبلغ مورد پرداخت به وی تسلیم گردد.

هر ظهرنویس که وجه چک را می پردازد می تواند ظهرنویسی خود و نیز ظهرنویسی اشخاص بعد از خود را ابطال نماید.

ماده 48

در صورتی که ارائه چک، تنظیم اعتراضنامه یا گواهی معادل آن در مهلت تعیین شده، بواسطه یک مانع غیرقابل اجتناب (ممنوعیت قانونی توسط دولت یا سایر عوامل قهری) متعذر شود، مهلت مذکور افزایش می یابد.

دارنده موظف است بدون اتلاف وقت، بروز حالت فورس ماژور را به ظهرنویس قبل از خود اطلاع دهد و این آگهی را در روی چک یا برگ ضمیمه با تاریخ و امضاء منعکس سازد. در سایر موارد، مفاد ماده 42 لازم الرعایه است.

به محض رفع حالت فورس ماژور، دارنده باید بدون تأخیر، چک را جهت پرداخت ارائه، و در صورت لزوم، اقدام به تنظیم اعتراضنامه یا گواهی معادل آن نماید.

در صورت ادامه قوه قاهره بیش از پانزده روز از تاریخی که دارنده حتی قبل از انقضای مهلت ارائه چک مورد قوه قاهره را به ظهرنویس قبل از خود اطلاع داده است، حق رجوع بدون اینکه نیازی به ارائه و یا تنظیم اعتراضنامه یا گواهی معادل آن باشد، قابل اعمال خواهد بود. موانع صرفاً شخصی دارنده یا شخصی که از طرف او وظیفه ارائه چک یا تنظیم اعتراضنامه یا گواهی معادل آن را عهده دار است، قوه قاهره محسوب نمی‌گردد.

بخش هفتم: در نسخ متعدد

ماده 49

کلید چکهایی که در یک کشور صادر و باید در کشور دیگر یا در بخش ماورای دریاهای همین کشور پرداخت شوند و

برعکس، یا چکهای صادر شده و قابل پرداخت در یک بخش یا در بخشهای مختلف ماورای دریاهای یک کشور واحد، می توانند در چند نسخه یکسان تنظیم شوند. در صورتی که چک در چند نسخه تنظیم گردد، این نسخ باید در متن سند شماره گذاری شود. در صورت عدم انجام، هر نسخه، یک چک مستقل محسوب خواهد شد.

ماده 50

پرداخت مبلغ به موجب یکی از نسخ سبب سقوط تعهد است، ولو اینکه قید نگردد که با این پرداخت، نسخه های دیگر از درجه اعتبار ساقط می شود.

ظهنویسی که نسخ چک را به اشخاص مختلف منتقل کرده و نیز ظهنویسان بعدی، مسئول پرداخت تمام نسخه های خواهند بود که حاوی امضای آنان بوده و مسترد نشده است.

بخش هشتم: تغییرات

ماده 51

در صورت تغییر دادن متن چک، اشخاصی که پس از آن امضاء نموده اند مطابق عبارات تغییر یافته متن سند، مسئولیت دارند؛ اشخاصی که قبل از آن امضاء کرده اند، در حدود عبارات متن اصلی، مسئولیت خواهند داشت.

بخش نهم: در مرور زمان

ماده 52

دعاوی مبتنی برحق رجوع دارنده علیه ظهرنویسان، صادرکننده و دیگر مسئولان چک پس از گذشت ششماه از تاریخ انقضای مهلت ارائه سند، مشمول مرور زمان خواهد بود. دعاوی مبتنی بر حق رجوع مسئولان مهتلف پرداخت چک نسبت به یکدیگر پس از شش ماه از روزی که مسئول پرداخت چک را تأدیه نموده یا روزی که با وی مراجعه شده است، مشمول مرور زمان خواهد گردید.

ماده 53

آثار قطع مرور زمان فقط علیه شخصی که عمل حقوقی قاطع مرور زمان نسبت به او انجام شده است، جاری خواهد بود.

بخش دهم : مقررات عمومی

ماده 54

در مقررات این قانون، واژه «بانک» اشخاص یا مؤسسات قانوناً در حکم بانک را شامل می‌شود.

ماده 55

اراده چک و یا تنظیم اعتراضنامه چک فقط در روز کاری امکان پذیر است. وقتی که آخرین روز مهلت مقرر در قانون جهت انجام اعمال حقوقی راجع به چک، به‌ویژه ارائه یا تنظیم اعتراضنامه یا عمل حقوقی معادل آن، مصادف با تعطیل رسمی است، این مهلت تا پایان روز کاری بعد از انقضای آن، تمدید می‌گردد. روزهای تعطیل میانی به مهلت مقرر اضافه نمی‌شود.

ماده 56

در مهلت‌های مقرر قانونی روز شروع محاسبه نمی‌شود.

ماده 57

هیچ مهلت ارفاقی، خواه قانونی خواه قضایی، مجاز نخواهد بود.

ضمیمه دوم

ماده 1

هر یک از طرفهای معظم متعهد می تواند شرط کند که تعهدش در مورد درج کلمه «چک» به شرح مذکور در بند 1 ماده 1 «قانون متحدالشکل» راجع به اسناد صادره در سر زمین خود، و تعهد مذکور در بند 5 همان ماده درخصوص ذکر محل تنظیم چک، تا شش ماه پس از لازم الاجراء شدن این کنوانسیون قابل اعمال نخواهد بود.

ماده 2

هر یک از طرفهای معظم متعهد اختیار دارد که در مورد تعهدات انجام شده راجع به چک در سر زمین خود مقرر دارد که چگونه می توان امضاء را با یک اظهار معتبر منعکس در چک که کاشف از

اراده شخصی باشد که در اصل می‌باید امضا کند، جایگزین نمود.

ماده 3

به عنوان استثنائی بر بند 3 ماده 2 قانون متحدالشکل، هر یک از طرفهای معظم متعاهد حق دارد مقرر نماید که در صورت عدم تصریح به محل پرداخت، چک در محل صدور آن قابل پرداخت خواهد بود.

ماده 4

هر یک از طرفهای معظم متعاهد این حق را برای خود محفوظ می‌دارد که نسبت به چکهای صادره و قابل پرداخت در سرزمین خود، مقرر کند که چکهای صادر شده برعهده اشخاص دیگری غیر از بانکها یا مؤسسات قانوناً در حکم آنها، فاقد اعتبار چک هستند.

همچنین، هر یک از طرفهای معظم متعاهد حق گنجاندن ماده 3 قانون متحدالشکل را در قانون ملی خود، به ترتیبی که با استفاده آن طرف از مفاد بند فوق نامتناسب تر باشد، برای خود محفوظ می‌دارد.

ماده 5

هر یک از طرفهای معظم متعاهد حق دارد زمانی را که صادرکننده باید وجه چک را نزد محال علیه داشته باشد، تعیین نماید.

ماده 6

هر یک از طرفهای معظم متعاهد می‌تواند مقرر دارد که محال علیه اجازه دارد روی چک عبارت حاکی از گواهی، تأیید، اجازه یا معادل آن را تحریر کند، مشروط بر آنکه این اظهاریه در حکم قبولی نباشد و علاوه برآن، آثار حقوقی چنین عبارتی را تعیین کند.

ماده 7

به‌عنوان استثنای برمواد 5 و 14 قانون متحدالشکل، هر یک از طرفهای معظم متعاهد این حق را برای خود محفوظ می‌دارد که در مورد چکهای قابل پرداخت در سرزمین خود و متضمن عبارت « غیرقابل انتقال»، مقرر نماید که این‌گونه چکها

جز به دارنده ای که آن را با این شرط
تخویل گرفته است، قابل پرداخت نیست.

ماده 8

هر یک از طرفهای معظم متعهد این
اختیار را برای خود محفوظ می‌دارد که در
خصوص اینکه خارج از موارد مذکور در
ماده 6 قانون متحدالشکل، آیا چک
می‌تواند برعهده خود صادرکننده تنظیم
گردد یا خیر، تعیین تکلیف نماید.

ماده 9

به‌عنوان استثنایی بر ماده 6 قانون
متحدالشکل، هر یک از طرفهای معظم
متعهد، اعم از آنکه کلاً صدور چک بر
عهده خود صادرکننده را تجویز نماید (ماده 8 این ضمیمه) و یا آن را جز در
مورد معامات با مؤسسات مختلف [یک صادر
کننده] (ماده 6 قانون متحدالشکل)
اجازه ندهد، این حق را برای خود محفوظ
می‌دارد که صدور چنین چکی را در وجه
حامل منع کند.

ماده 10

به‌عنوان استثنائی بر ماده 8 قانون متحد الشکل، هر یک از طرفهای معظم متعهد این حق را برای خود محفوظ می‌دارد که صدور چکی را که در اقاتگاه شخص ثالثی بغیر از یک بانک قابل پرداخت باشد، اجازه دهد.

ماده 11

هریک از طرفهای معظم متعهد این حق را برای خود محفوظ می‌دارد که مقررات ماده 13 قانون متحدالشکل را در قانون ملی خود وارد نسازد.

ماده 12

هر یک از طرفهای معظم متعهد این حق را برای خود محفوظ می‌دارد که ماده 21 قانون متحدالشکل را در قسمت چک در وجه حامل اعمال نکند.

ماده 13

به‌عنوان استثنایی بر ماده 26 قانون متحد الشکل، هر یک از طرفهای معظم متعهد اختیار دارد مقرر نماید که در سر زمین او ضمانت به موجب سند جداگانه

با تصریح بر محل تنظیم سند، قابل
تودیع است.

ماده 14

هریک از طرفهای معظم متعهد این حق
را برای خود محفوظ می‌دارد که مهلت مقرر
در بند 1 ماده 29 قانون متحدالشکل را
تمدید و مهلتهای ارائه را در سرزمینهای
تحت حاکمیت یا قیمومت خود معین نماید.
به‌عنوان استثنای بر بند 2 ماده 29
قانون متحدالشکل، هر یک از طرفهای معظم
متعهد این حق را برای خود محفوظ می
دارد که مهلتهای پیش‌بینی شده در این
مقررات را در خصوص چکهای صادره و قابل
پرداخت در بخشهای مختلف جهان یا در
کشورهای مختلف یک بخش از جهان غیر از
اروپا تمدید کند.

دو یا چند طرف معظم متعهد
می‌توانند نسبت به تغییر مهلتهای مقرر
در بند 2 ماده 29 قانون متحدالشکل در
مورد چکهای صادره و قابل پرداخت در سر
زمینهای خود با یکدیگر توافق نمایند.

ماده 15

هر یک از طرفهای معظم متعاهد اختیار دارد که در اجرای ماده 31 قانون متحدالشکل، سازمانهایی را که وفق مقررات داخلی می یابد به عنوان اتاق پایپای شناخته شوند، تعیین کند.

ماده 16

به عنوان استثنایی بر ماده 32 قانون متحدالشکل، هر یک از طرفهای معظم متعاهد این حق را درخصوص چکهای قابل پرداخت در سر زمین خود برای خویش محفوظ می دارد که:

- الف. الغای (فسخ) چک را حتی پیش از انقضای مهلت ارائه اجازه دهد؛
 - ب. الغای (فسخ) چک را حتی پس از انقضای مهلت ارائه منع نماید.
- بعلاوه، هر یک از طرفهای معظم متعاهد حق دارد تدابیر لازم را در صورت فقدان یا سرقت چک پیش بینی و آثار حقوقی آن را تعیین نماید.

ماده 17

هر یک از طرفای معظم متعهد اختیار دارد که عنداللزوم، در شرایط خاص مربوط به نرخ تنزیل آن کشور، از قید مذکور در ماده 36 قانون متحدالشکل، در مورد پرداخت واقعی به پول خارجی نسبت به چکهای قابل تأدیه در سرزمین خود عدول نماید. همین قاعده می‌تواند در خصوص چکهای تنظیمی و قابل پرداخت به ارز اعمال گردد.

ماده 18

به‌عنوان استثنایی برمواد 37، 38 و 39 قانون متحدالشکل، هر یک از طرفهای معظم متعهد این حق را برای خود محفوظ می‌دارد که فقط چکهای بسته یا چکهای واریز به حساب را در قانون داخلی خود مجاز اعلام نماید. با وجود این، چکهای بسته و چکهای واریز به حساب صادره در خارج و قابل پرداخت در سرزمین ملی به ترتیب به‌عنوان چکهای واریز به حساب و چکهای بسته محسوب خواهند شد.

همچنین، هر یک از طرفهای معظم متعهد اختیار دارد متن عبارتی را که وفق قانون ملی حاکی از این است که چک

از نوع واریز به حساب است، تعیین نماید.

ماده 19

اینکه آیا دارنده چک حقوق ویژه‌ای نسبت به محل آن و آثار این حقوق دارد، از شمول قانون متحدالشکل خارج است. همین حکم در مورد هر موضوع دیگری راجع به روابط حقوقی مبنای صدور چک جاری است.

ماده 20

هر یک از طرفهای معظم متعهد این حق را برای خود محفوظ می‌دارد که اجرای حق رجوع علیه صادرکننده را منوط به ارائه چک و تنظیم اعتراضنامه یا گواهی معادل آن در مهلت مقرر ن‌سازد و نیز آثار حقوقی این حق رجوع را تعیین نماید.

ماده 21

هر یک از طرفهای معظم متعهد این اختیار را برای خود محفوظ می‌دارد که مقرر کند در خصوص چکهای قابل پرداخت در سرزمین او لازم است گواهی عدم پرداخت پیشبینی شده در مواد 40 و 41 قانون متحدالشکل، به‌عنوان شرط استمرار حقوق رجوع، در قالب یک اعتراض‌نامه تنظیم گردد و نه هر سند معادل آن.

همچنین، هر یک از طرفهای معظم متعهد این اختیار را دارد که مقرر نماید اظهاریه‌های مذکور در شماره‌های 2 و 3 ماده 40 قانون متحدالشکل در مهلت معین برای اعتراض در یک دفتر دولتی ثبت گردد.

ماده 22

به‌عنوان استثنایی بر ماده 42 قانون متحدالشکل، هر یک از طرفهای معظم متعهد اختیار دارد روش آگهی توسط مأمور دولتی را ابقاء یا برقرار کند. به‌موجب این روش، هنگام انجام اعتراض، سردفتر یا مأمور دولتی در چارچوب قانون ملی مجاز

خواهد بود به اشخاص مسئول در چک که نشانی آنها در روی سند منعکس یا برای مأمور رسمی تنظیم اعتراض معلوم بوده یا توسط اشخاص متقاضی اعتراض نامه تعیین گردیده است، اخطار کتبی ارسال دارد. هزینه این اخطاریه به مخارج اعتراض مربوط اضافه خواهد شد.

ماده 23

هر یک از طرفهای معظم متعاهد اختیار دارد مقرر نماید که نسبت به چکهای صادر شده و قابل پرداخت در آن کشور، نرخ بهره مذکور در شماره 2 ماده 45 و شماره 2 ماده 46 قانون متحدالشکل میتواند با نرخ رسمی رایج در سرزمین آن طرف معظم متعاهد جایگزین شود.

ماده 24

به عنوان استثنائی بر ماده 45 قانون متحدالشکل، هر یک از طرفهای معظم متعاهد این حق را برای خود محفوظ می دارد که در قانون داخلی خود به دارنده چک اجازه دهد از شخص مسئول و مورد رجوع خود

حق العمل به مأخذ تعیین شده در قانون ملی مطالبه کند.

همین حکم به عنوان استثنایی بر ماده 46 قانون متحدالشکل در مورد شخصی که با پرداخت مبلغ چک، میزان تأدیه شده را از مسئولان سند در مقابل خود مطالبه می نماید، مرعی خواهد بود.

ماده 25

هریک از طرفهای معظم متعهد مخیر است تصمیم بگیرد که در صورت سلب حق رجوع یا شمول مرور زمان، حق رجوع علیه صادرکننده ای که محل چک را تأمین نکرده یا علیه صادرکننده یا ظهرنویسی که به نحو غیرعادلانه دارا شده است، کماکان باقی باشد.

ماده 26

تعیین اسباب قطع یا تعلیق مرور زمان دعاوی چک مطروحه نزد محاکم، به عهده قانونگذاری هر یک از طرفهای معظم متعهد است.

دیگر طرفهای معظم متعهد مجازند شرایطی را که تحت آن، موجبات قطع یا

تعليق مرور زمان را می‌پذیرند تعیین کنند. همین حکم نسبت به اثر دعوی به‌عنوان مبدأ مرور زمان مورد نظر در بند 2 ماده 52 قانون متحدالشکل جاری است.

ماده 27

هر یک از طرفهای معظم متعاهد اختیار دارد مقرر نماید که در مورد ضرب‌الاجل اراده چک، و هر عمل حقوقی دیگر راجع به چکها، بعضی از روزهای کاری به مثابه روزهای تعطیل رسمی خواهد بود.

ماده 28

هر یک از طرفهای معظم متعاهد حق دارد مقررات ویژه عام‌الشمولی در مورد تمدید مهلت پرداخت و نیز درباره تمدید مهلت‌های مقرر مربوط به اقدامات تأمینی در اعمال حق رجوع، تصویب نماید.

ماده 29

هر یک از طرفهای معظم متعاهد مجاز است که به منظور اجرای قانون متحد‌الشکل، بانکها و اشخاص یا سازمانهایی

را که حسب ماهیت فعالیت خود مؤسسات در حکم بانک تلقی می‌شوند، تعیین نماید.

ماده 30

هر یک از طرفهای معظم متعاهد این حق را برای خود محفوظ می‌دارد که قانون متحدالشکل را کلاً یا بعضاً در خصوص چکهای پستی و چکهای ویژه بانکهای صادرکننده یا صادرکننده تا صندوقهای درآمد ملی یا مؤسسات ملی اعتباری، بلا اجرا نماید و اسناد مذکور را تابع مقررات جداگانه‌ای قرار دهد.

ماده 31

هر یک از طرفهای معظم متعاهد ملزم است مقررات پیش‌بینی شده در کشور دیگر طرف معظم متعاهد را براساس مواد 1 تا 13، 14، (بندهای 1 و 2)، 15 و 16 و 18 تا 25، 27، 29 و 30 این ضمیمه به رسمیت بشناسد.

قرار داد دوم
کنوانسیون راجع به
حل بعضی موارد تعارض قوانین در
خصوص چک
ژنو - 19 مارس 1931

ماده 1

طرفهای معظم متعهد، متعهد می‌گردند که به منظور رفع تعارض قوانین مذکور در مواد بعدی در زمینه چک، قواعد مندرج در مواد آتی‌الذکر را به مورد اجرا گذارند.

ماده 2

اهلیت شخص برای قبول تعهد به موجب چک، طبق قانون کشور متبوع او معین خواهد شد و اگر قانون کشور متبوع او قانون کشور دیگری را در موضوع صالح بداند، قانون اخیر اجرا خواهد گردید. با وجود این، اگر شخصی که مطابق قانون مذکور در پاراگراف قبل فاقد اهلیت است، چک را در سرزمین کشوری

امضاء نموده که برابر مقررات آن واجد اهلیت شناخته می‌شود، تعهد او معتبر خواهد بود.

هر یک از طرفهای معظم متعهد می‌تواند از شناسائی و تصدیق اعتبار قرارداد تنظیمی بر مبنای چک صادره توسط یکی از اتباع آن، که در کشور طرف قرارداد جز از طریق اعمال بند قبلی این ماده معتبر نیست، استنکاف ورزد.

ماده 3

قانون کشور محل پرداخت چک، اشخاصی را که چک می‌تواند برعهده آنها صادر شود، تعیین می‌کند. در صورتی که به موجب مفاد این قانون، چک به جهت شخصی که برعهده او کشیده شده است بی‌اعتبار باشد، تعهدات ناشی از امضای مندرج در آن در کشورهای دیگری که مقرراتشان متضمن این قاعده نیست، کماکان معتبر خواهد بود.

ماده 4

طرز تنظیم طرز تنظیم هرگونه قرار داد ناشی از چک، براساس قانون کشور محل امضای قرار داد، تعیین می گردد. معذک، رعایت شرایط شکلی مقرر در قانون محل پرداخت نیز کفایت می کند.

با این وجود، اگر تعهدات ناشی از چک مطابق مفاد بند اخیرالذکر معتبر نبوده ولی با مقررات کشور محل انعقاد قرار داد بعدی هماهنگ باشد، این موضوع که قرار دادهای قبلی صورت قانونی نداشته است، قرار داد بعدی را از اعتبار ساقط نخواهد کرد.

هر یک از طرفهای معظم متعاقد می‌توانند مقرر نمایند که قرار دادهای منعقد شده توسط چک صادره به وسیله یکی از اتباع آن کشور در خارج، در برابر اتباع دیگر آن دولت در سرزمین خود اعتبار قانونی دارد، مشروط بر آنکه در تنظیم آنها قانون ملی رعایت شده باشد.

ماده 5

قانون کشور محل ایجاد تعهدات ناشی از چک، آثار این تعهدات را تعیین خواهد کرد.

ماده 6

مهلت مقرر جهت اعمال حق رجوع همه امضاکنندگان، براساس قانون تنظیم سند تعیین خواهد شد.

ماده 7

قانون کشور محل پرداخت، موارد زیر را تعیین می‌کند:

1. آیا چک لزوماً سند به رؤیت است یا می‌تواند به وعده از رؤیت نیز تنظیم گردد و همینطور اینکه صدور چک با درج تاریخ مؤخر چه آثاری دارد؛

2. مهلت ارائه؛

3. آیا ممکن است در چک قبولی داده شود، یا چک تضمین، تصدیق یا تأیید شده باشد، و آثار حقوقی ناشی از این عبارات کدام است؛

4. آیا دارنده می‌تواند تمام وجه [چک] را مطالبه نماید و یا اینکه ملزم به قبول قسمتی از آن نیز هست؛

5. آیا چک می‌تواند «بسته» یا متضمن شرط «واریز به حساب» یا عبارت

معادل آن باشد و آثار مترتب بر هر یک چیست؛

6. آیا دارنده چک واجد حقوق ممتازی نسبت به «موجودی حساب» می باشد و ماهیت این حقوق کدام است؛

7. آیا صادرکننده می تواند چک را لغو (فسخ) و یا برای جلوگیری از پرداخت آن اقدام نماید؛

8. اتخاذ تدابیر لازم در صورت گم شدن یا سرقت چک؛

9. آیا اعتراضنامه و یا گواهی معادل آن جهت حفظ حق رجوع علیه طهر نویسان، صادر کننده و نفعه‌دان دیگر ضروری است.

ماده 8

تشریفات و مهلت‌های اعتراض، همچنین نحوه انجام عملیات لازم جهت اجرا یا تأمین حقوق در زمینه چک، تابع قانون کشوری است که اعتراض یا عمل حقوقی مورد نظر باید در سرزمین آن انجام شود.

ماده 9

هر یک از طرفهای معظم متعهد این حق را برای خود محفوظ می‌دارد که اصول حقوق بین‌المللی خصوصی مندرج در این کنوانسیون را در صورت ارتباط با موارد زیر مورد عمل قرار ندهد:

1. تعهد مربوط به چک در خاک کشور غیرعضو کنوانسیون انجام شده باشد؛
2. قانون قابل اجرا براساس اصول مزبور، قانون حاکم در سرزمین هر یک از طرفهای معظم متعهد نباشد.

ماده 10

مفاد کنوانسیون حاضر در مورد چکهای صادره قبل از لازم‌الاجراء شدن این کنوانسیون، در قلمرو سرزمین هر یک از اعضای معظم متعهد، اعمال نخواهد شد.

ماده 11

این کنوانسیون که متن فرانسه و انگلیسی آن از اعتبار واحدی برخوردار است، تاریخ امروز [19 مارس 1931] را دارد.

این کنوانسیون از این پس می‌تواند تا 15 ژوئیه 1931 از سوی اعضای جامعه ملل و دول غیرعضو امضاء گردد.

ماده 12

الحاق به این کنوانسیون می‌باید از طریق تصویب دولتها باشد.

اسناد حاکی از تصویب باید تا اول سپتامبر 1933 نزد دبیرکل جامعه ملل تودیع گردد. مشاراًلیه نیز فوراً وصول آن را به کلیه اعضای جامعه ملل یا دول غیرعضوی که از طرف آنها این کنوانسیون امضاء شده یا الحاق به آن تحقق یافته است، ابلاغ خواهد نمود.

ماده 13

از تاریخ 15 ژوئیه 1931 هر یک از اعضای جامعه ملل یا دول غیرعضو می‌توانند به این کنوانسیون ملحق شوند.

موضوع الحاق باید به دبیرکل جامعه ملل ابلاغ و ابلاغیه مذکور باید به آرشیو دبیرخانه جامعه ملل تودیع گردد.

دبیرکل، موضوع تودیع را به کلیه اعضای جامعه ملل و دول غیرعضو که به نام آنها این کنوانسیون امضاء شده یا

الحاق به آن تحقق یافته است، فوراً ابلاغ خواهد کرد.

ماده 14

این کنوانسیون پس از تصویب یا الحاق از سوی هفت عضو جامعه ملل یا دول غیرعضو، که مشتمل بر سه عضو دائم جامعه در شورا باشند، لازم الاجراء خواهد گردید. تاریخ لازم الاجراء شدن، نودمین روز پس از وصول هفتمین تصویب یا الحاقیه موضوع بند اول این ماده، توسط دبیرکل جامعه ملل خواهد بود.

دبیرکل جامعه ملل هنگام ارسال ابلاغیه های موضوع مواد 12 و 13، مخصوصاً وصول تصویبات یا الحاقات مذکور در بند اول این ماده را اعلام خواهد نمود.

ماده 15

هرگونه تصویب یا الحاقی که بعد از لازم الاجراء شدن کنوانسیون به موجب ماده 14 صورت گیرد، نود روز پس از تاریخ وصول توسط دبیرکل جامعه ملل، مؤثر خواهد بود.

ماده 16

این کنوانسیون تا دو سال از تاریخ لازم الاجراء شدن آن توسط اعضای جامعه ملل یا دول غیرعضو، غیرقابل رجوع است. رجوع مزبور نود روز پس از وصول اطلاعیه ارسالی جهت دبیرکل عملی خواهد شد.

کلیدیه موارد رجوع باید توسط دبیرکل جامعه ملل فوراً به تمام اعضای جامعه ملل و دولتهای غیرعضو که از طرف آنها کنوانسیون حاضر امضاء شده یا الحاق به آن تحقق یافته است، ابلاغ شود.

رجوع فقط نسبت به عضو جامعه ملل یا کشور غیرعضو متقاضی مؤثر خواهد بود.

هر عضو جامعه ملل و هر دولت غیرعضو مشمول کنوانسیون می‌تواند پس از چهار سال از تاریخ لازم الاجراء شدن کنوانسیون، تقاضای تجدیدنظر خود را در مورد بعضی یا تمام مقررات کنوانسیون به دبیرکل جامعه ملل تسلیم نماید.

چنانچه پس از یک سال از تاریخ ارسالی تقاضای فوق برای دیگر اعضای جامعه ملل یا دول غیرعضوی که کنوانسیون در آن زمان نسبت به آنها لازم الاجراء است، حداقل شش دولت از تقاضای مزبور

حمایت کنند، شورای جامعه ملل در مورد لزوم تشکیل جلسه به منظور بحث در خصوص موضوع فوق، اتخاذ تصمیم خواهد نمود.

ماده 18

طرفهای معظم متعهد در زمان امضاء، تصویب یا الحاق می‌توانند اعلام نمایند که با قبول این کنوانسیون، هیچگونه تعهدی را در قبال تمام یا بعضی از مستعمرات، تحت الحمایه ها یا اراضی تحت حاکمیت یا تحت قیمومت خود برعهده نخواهند گرفت. در این صورت، سرزمینهای مذکور در چنین اعلامیه ای از شمول مفاد کنوانسیون حاضر مستثنی خواهند بود.

طرفهای معظم متعهد می‌توانند بعداً مراتب تمایل خود را به اجرای این کنوانسیون در تمام یا بعضی از سرزمینهای مذکور در اعلامیه مندرج در بند فوق به دبیرکل جامعه ملل اطلاع دهند. در این حالت، نود روز پس از دریافت اعلامیه توسط دبیرکل جامعه ملل، این کنوانسیون در کلیه سرزمینهای مندرج در اطلاعیه قابل اجرا خواهد بود.

به همین ترتیب، طرفهای معظم متعهد می‌توانند در هر زمان مراتب تمایل خود را به موقوف ال جراء شدن این کنوانسیون در تمام یا بعضی از مستعمرات، تحت الحمایه ها یا اراضی تحت حاکمیت یا تحت قیمومت هود اعلام دارند. در این صورت، اجرای کنوانسیون در سرزمینهای مذکور در اعلامیه فوق پس از یک سال از تاریخ دریافت اعلامیه توسط دبیرکل جامعه ملل متوقف خواهد شد.

ماده 19

به محض لازم الاجراء شدن، این کنوانسیون، توسط دبیرکل جامعه ملل به ثبت خواهد رسید.

قرارداد سوم

کنوانسیون راجع به حق تمبر چکها

ژنو - 19 مارس 1931

ماده 1

در صورت فقدان مقرراتی در این خصوص در قوانین داخلی، طرفهای معظم متعهد، متعهد می‌شوند که قوانین خود را، در تمام سرزمینهای تحت حاکمیت یا اقتدار خود که مشمول این کنوانسیون می‌باشند، به نحوی تغییر دهند که اعتبار تعهدات ناشی از چک یا اجرای حقوق ناشی از آن منوط به رعایت مقررات مربوط به تمبر نگردد.

با وجود این، طرفهای معظم متعهد می‌توانند اجرای این حقوق را تا پرداخت حق تمبر مقرر یا هر جریمه قانونی، معلق نمایند. اعضا همچنین ممکن است مقرر دارند که مطابق قوانین داخلی خود، خصوصیات و آثار حقوقی اسناد لازم‌الاجراء که طبق قوانین آنها به چک نیز قابل انتساب است، موکول به این شرط خواهد بود که از تاریخ صدور سند، حق تمبر مربوط دقیقاً پرداخت شده باشد.

ماده 2

این کنوانسیون که متن فرانسوی و انگلیسی آن از اعتبار واحد برخوردار

است، تاریخ امروز [19 مارس 1931] را دارد.

این کنوانسیون از این پس می تواند تا 15 ژوئیه 1931 از سوی اعضای جامعه ملل و دول غیرعضو امضاء گردد.

ماده 3

الحاق به این کنوانسیون می باید از طریق تصویب دولتها باشد.

اسناد حاکی از تصویب باید تا اول سپتامبر 1933 نزد دبیرکل جامعه ملل تودیع گردد. مشارئالیه نیز فوراً وصول آن را به کلیه اعضای جامعه ملل یا دول غیرعضوی که از طرف آنها این کنوانسیون امضاء شده یا الحاق به آن تحقق یافته است، ابلاغ خواهد نمود.

ماده 4

از تاریخ 15 ژوئیه 1931، هر یک از اعضای جامعه ملل یا دول غیرعضو می توانند به این کنوانسیون ملحق شوند. موضوع الحاق باید به دبیرکل جامعه ملل ابلاغ و ابلاغیه مذکور باید در آرشیو دبیرخانه جامعه ملل تودیع گردد.

دبیرکل، موضوع تودیع را به کلیه اعضای جامعه ملل و دول غیرعضو که به نام آنها این کنوانسیون امضاء شده یا الحاق به آن تحقق یافته است، فوراً ابلاغ خواهد کرد.

ماده 5

این کنوانسیون پس از تصویب یا الحاق از سوی هفت عضو جامعه ملل یا دول غیرعضو، که مشتمل بر سه عضو دائم جامعه در شورا باشند، لازم الاجراء خواهد گردید. تاریخ لازم الاجراء شدن، نودمین روز پس از وصول هفتمین تصویب یا الحاقیه موضوع بند اول این ماده، توسط دبیرکل جامعه ملل خواهد بود.

دبیرکل جامعه ملل، هنگام ارسال ابلاغیه های موضوع مواد 3 و 4 مخصوصاً وصول تصویبات با الحاقات مذکور در بند اول این ماده را اعلام خواهد نمود.

ماده 6

هرگونه تصویب یا الحاقی که بعد از لازم الاجراء شدن کنوانسیون به موجب ماده 5 آن صورت گیرد، نود روز پس از تاریخ

و صول تو سب دبیر کل جامعه ملل، مؤثر خواهد بود.

ماده 7

این کنوانسیون تا دو سال از تاریخ لازم‌الاجراء شدن آن توسط اعضای جامعه ملل یا دول غیرعضو، غیرقابل رجوع است. رجوع مزبور نود روز پس از وصول اطلاعیه ارسالی جهت دبیرکل عملی خواهد شد.

کلیدیه موارد رجوع باید توسط دبیرکل جامعه ملل، فوراً به کلیدیه اعضای جامعه ملل و دول غیرعضو که کنوانسیون حاضر از طرف آنها امضاء شده یا الحاق به آن تحقق یافته است، ابلاغ شود.

رجوع فقط نسبت به اعضای جامعه ملل یا دول غیرعضو که کنوانسیون به نام آنها تدوین شده است، مؤثر خواهد بود.

ماده 8

هر عضو جامعه ملل و هر دولت غیرعضو مشمول کنوانسیون می‌تواند پس از چهار سال از تاریخ لازم‌الاجراء شدن کنوانسیون، تقاضای تجدیدنظر خود را در مورد بعضی یا

تمام مقررات کنوانسیون، به دبیرکل جامعه ملل تسلیم نماید.

چنانچه پس از یک سال از تاریخ ار سال تقاضای فوق برای دیگر اعضای جامعه ملل یا دول غیرعضوی که کنوانسیون در آن زمان نسبت به آنها لازم الاجراء است، حداقل شش دولت از تقاضای مزبور حمایت کنند، شورای جامعه ملل در مورد لزوم تشکیل جلسه به منظور بحث در خصوص موضوع فوق، اتخاذ تصمیم خواهد کرد.

ماده 9

طرفهای معظم متعهد در زمان امضاء، تصویب یا الحاق می‌توانند اعلام نمایند که با قبول این کنوانسیون، هیچگونه تعهدی را درقبال کلیه یا بعضی از مستعمرات، تحت الحمایه ها یا اراضی تحت حاکمیت یا تحت قیمومت خود برعهده نخواهند گرفت. در این صورت، کنوانسیون حاضر نسبت به هیچیک از سرزمینهای مذکور در این اعلامیه، قابل اعمال نخواهد بود. هر طرف معظم منهاد می‌تواند بعداً نراتب تنایل خود را به اجرای این کنوانسیون در تمام یا بعضی از سر

زمینهای مذکور در اعلامیه مندرج در بند فوق، به دبیرکل جامعه ملل اطلاع دهد. در این صورت، نود روز بعد از دریافت اعلامیه توسط دبیرکل جامعه ملل، این کنوانسیون در کلیه سرزمینهای مندرج در اطلاعیه قابل اجرا خواهد بود.

طرفهای معظم متعهد می‌توانند در هر زمان مراتب تمایل خود را به موقوف الاجراء شدن این کنوانسیون در تمام یا بعضی از مستعمرات، تحت‌الحمایه‌ها یا اراضی تحت حاکمیت یا تحت قیمومت خود، اعلام نترند. در این صورت، اجرای این کنوانسیون در سرزمینهای مذکور در اعلامیه فوق پس از یک سال از تاریخ دریافت اعلامیه توسط دبیرکل جامعه ملل متوقف خواهد شد.

ماده 10

به محض لازم الاجراء شدن، این کنوانسیون، توسط دبیرکل جامعه ملل به ثبت خواهد رسید.

